

Herr Kallikås resa till S:t Petersburg : novellett

59 C Br.

National Library
of Sweden

Roman.
Sv.
(Bj.)
o
1884

Herr Kallikås resa till S:t Petersburg.

Novellett.

STOCKHOLM
MÄLLBORN & NILSSONS TRYCKERI
1884.

2. Ut Segrunden 1884.

Herr Kallikas resa till St. Petersburg.

Novellert

ALBERTUS
WILHELMUS & WILHELMUS
1854

Första kapitlet.

Herr Jean Kallikå, anstald i Cloth & C:nis kortvaru- och galanterihandel vid Vesterlånggatan, är en ung man, elegant att skåda, förförisk om hvardagarne bakom disken, oemotståndlig om sön- och helgdagar.

Hvem kan med sådant behag som Kallikå draperar en äkta schal kring skuldrorna af någon liten behagsjuk Evas dotter? Hvem förstår att så som han frestande, fast skenbart utan beräkning, kasta fram ett sidentyg, så att det faller i mjuka, glänsande vågor, hvari det svaga qvinnohjertat (och äkta mannens kassa) ohjelpligt går till grunden. Hvem ändtligen flyger med sådan outtröttlig, artig beredvillighet som vår hjelte och ned för trappstegen, släpande fram väldiga packor till beskådande och hopläggande dem utan en enda missnöjd min, när lilla frökens handel till slut kanske inskränker sig till endast en docka silke.

Hans hår, som han hvarje afton samvetsgrant lägger upp i papiljotter, doftar af alla Arabiens vällukter, och om hans bonjour eller vest begagnades af en af hrr Wiréns eller Zadigs agenter, skulle de göra hvarje medförande af proflager obehöfligt. Det finnes personer sem påstå att han hvarje morgon håller en half flaska New-mown hay i stöflarne.

Aldrig har en moder egnat sin späde förstfödde mera omsorg än han åt de små ljusa mustacher som hänga under hans, sanningen att säga, något om Norrköping påminnande näsa. Han har blå, runda, något utstående ögon, som han vid vissa förnämligare qvinliga kundens inträde söker förläna ett vördnadsfullt, dämpadt eldigt uttryck. Några af hans beundrarinnor påstå, att de i glans täfla med hans briljanterade kråsnål och skjortknappar — simildiamanter af renaste vatten från herr Hjelm vid Norrebro.

Han har till och med flere gånger visat sig på offentliga ställen, iförd ridstöflar med sporrar, hvilket torde få gälla som fullviktigt bevis för, att han, i likhet med andra fashionabla ungdomsherrar, är sportsman.

Föremål, som han är, för sina kamraters illa dolda afund, cigarr- och schweitzerifröknars odelade beundran, borde herr Kallikä ju känna sig lycklig.

Så är likväl ej förhållandet.

Kallikä är en romantiskt anlagd själ som hatar det hvardagliga och anser sig försatt på oriktig plats här i världen. Hans af romanläsning upphettade fantasi lemnar honom ingen ro, den hotar att spränga hans hufvud likt en illa hopfogad ängpanna.

Han hade så länge läst om de mest underbara äfventyr att han började längta efter att i verkligheten också upplefva något sådant.

Det var på eftersommaren för några år sedan. Herr K. som erhållit fjorton dagars permission, hade tillkännagivit sin afsigt att tillbringa den hos sin köttslige farbror, förmögen fegelandlare uppe i Sundsvall. Då erhöll han plötsligt följande bref:

Min käre gosse!

Beklagar, att jag ej kan ta emot dig. En angelägen resa i och för höstleveransen tvingar mig att i morgon öfver Wasa och några andra finska städer bege mig till S:t Petersburg. Vet du hvad? Du är ju ändå friherre en tid. Följ med till Petersburg, jag bjuder på fri resa. Den 17 är jag i Abo, der vi kunna mötas. Jag tar in på jernvägshotellet.

Hasteligen

din tillgifne fabror Anders.

S:t Petersburg! Nihilisternas och de hemlighetsfulla brottens, furstarnes och millionärernas stad! Det var något för Kallikä. Hans beslut var fattadt i samma minut han läst brevet.

Tvenne dagar derefter finna vi honom på däckat af Anna, som en solig sommardag vid 6-tiden ångade ut från Skeppsbron.

Orätt skulle det vara mot den vetgirige läsaren att undanhålla beskrifningen på herr Jean Kallikä, der han i sin herrlighets glans stod uppspetad på kommandobryggan och såg Stockholms kyrktorn smånigom försvinna.

Att bland andra underbara äfventyr en eller annan ryckfurstinna ej kunde undgå att förälska sig i hans friserade hår och öfriga fullkomligheter, hade under senaste dagarne mognat till en orubblig öfvertygelse hos honom, och hade han för att räcka

ödet en hjälpsam hand sökt gifva sig ett äkta engelsk-lord-turistutseende från hjessan till fotabjellet!

Hans något för stora fötter, (som genom det idkliga linkandet i trappstegen blifvit något ömma), betäcktes af grå snörkängor, öfver den storrutiga kostymen och öfverrocten med knappar af små tefats st rlek och ett halft hundra fick r, hängde en teaterkikare i sin rem och från den hvita hatten med ofantliga brätten svajade en grön slöja, som vindens slet och flängde i lik en vimpel. Ur en af bröstfickorna uppstak en röd resehandbok. Man kan omöjligt vara gentilare!

Också var det med öfvertygelse härom och under välberättigad själfkänsla hr Kallikå lät sina runda blå ögon sväfva kring bland de på akterdäck synliga damerna, innan han sjelf begaf sig ned från sin upphöjda plats, att blanda sig bland andra död iga och göra sig förtrogen med sin omgifning.

Redan från början hade en ung dam med distingueradt utseende, enkelt men smakfullt klädd gjort ett lifligt intryck på Kallikå, som, trots sitt rutiga omhölje, ingalunda var bekajad med engelsk spleen. Ett sådant gullgult hår, sådan skär hy hade vår hjelte aldrig sett förr. Och den lilla munnen sedan ett allt för retande körsbär, som Kallikå skulle velat giva halfva sin årslön att få plocka.

Olyckligtvis placera trädgårdsuästare fågelskränmor vid de rikaste fruktträden och förståndiga föräldrar och anhöriga pläga låta vackra flickor åtföljas af en eller annan moden duenna.

En dylik fans äfven här till hands — en lång mager en med glasögon och bestämdt utseende.

Kallikå gjorde några förberedande lofvar kring föremålet och öppnade konversationen.

»En gudomlig afton, eller hur, mina damer?» Se endast, huru den sjunkande solen derborta förgyller vågornas hvitskummiga toppar! Och huru idylliskt ligga ej de små skogbevuxna öarne, som dyka upp ur vågorna. Ack, ja, naturen — ja, naturen. — — —

»Min herre är kanske artist?» anmärkte den unga damen med ett skälmskt leende under det den äldre genom gasögone skarpt mönstrade den egendomlige talaren.

»Som amatör — hm ja, visserligen — bara en smula målare», ljög Kallikå, som skulle kunnat använda en sopqvast eller en målarpensel med ungefär samma hopp om framgång.

Santalet var snart i full gång; vår hjelte utvecklade hela sin älskvärdhet och som den unga damen svarade muntert och utan minsta tvång, var Kallikå snart öfvertygad om, att han gjort ett visst intryck på den sköna okända. Han föresatte sig att fullfölja sin seger dagen derpå.

Uti rökhytten arrangerades senare på qvällen ett litet spelparti. Kallikå fick sig en försvarlig florshufva och ett halft dussin bröder, för hvilka han ej försummade skryta öfver sin »eröfring.»

Betydligt svag i knävecken och med sina en smula ordiga tankar kretsande kring gulghåriga skönheter, svenska toddar och ryska nihilister kryssade Kallikå ned i salongen, der hans hytt var belägen på höger hand, den tredje i ordningen. Den djupt nedskrufvade lampveken lät honom jemt och nått trefva sig ram till dörren som han öppnade, hvarpå han i största hast i nötkret slängde af sig kläderna på en stol och kröp till kojs i andre bädden, der vågornas sqvalp mot fartyget och maskinens slammer snart lullade honom i sömn.

Kallikå hade i likhet med många andra en ovana, han snarkade — snarkade som han velat försätta berg. De långa, omelodiska tonerna väckte till sist dygdädla Amanda Skarpenberg, qvinnan som hvilade sin 40-åriga, jungfruliga lekamen några tum öfver Kallikås näsa, och i hvars hytt han olyckligtvis förirrat sig genom sin oförmåga att den qvällen räkna till tre.

»Hvem der?» ropade qvinnan med darrande stämma tvenne gånger mer då hon endast erhöll till svar ett långt:

»Ärrrrr! Ärrrrr. Åhårrr!» — tände hon med skälfvande hand en stryksticka och lyste nedåt, men uppgaf i samma ögonblick ett skrik, tillräckligt gällt att kunna väcka en död.

Kallikå låg just och drömde, att han expedierade en qvinnlig kund, som envist prutade på en bit silkessammet.

»Au, hjälp! En karl i min hytt! Vill ni genast gå, ni äcking, di!» skrek Amanda Skarpenberg med gäll stämma.

»Omjligt, min nådiga, — kostar oss sjelfva 9,50 i inköp», svarade det yrvakne Kallikå som stack fram hufvudet framom tsen och sträckte bedyrande sin arm mot höjden.

Duennan, som förmodligen tog detta som ett anfallstecken fattades af förtviflans mod. Hon grep fatt i det första föremål, hon hade till hands och hvilket till Kallikås olycka befans vara en glasburk med hallonsylt, stående på en af hyllorna. Utstötande ännu ett nödrop, slog hon med en uppskrämd kvinnas hela styrka Kallikå i hufvudet med det bräckliga kärilet, så att detta krossades i små bitar och det klubbiga innehållet utgöt sig i hans yfviga chevelyr.

Att väckas på dylikt sätt kan skrämman den modigaste och det bör därför ej skada Kallikå, i egenskap af berättelsens hjälte, att han äfven å sin sida uppgaf ett doft nödrop och med ett enda väldigt skutt förflyttade sig ur hytten och ut i salongen.

Bullret och ropen hade emellertid väckt grannarne, nattvakten nedstörtade med andan i halsen, akterstäderskan infann sig med ljus och i alla dörrarne syntes spörjande och undrande ansikten.

Der stod Kallikå i tänkbarast lätta kostym, med den röda materian i nya bäckar letande sig väg utför panna och kinder, droppande ned från de slokande munstachspetsarne och på det mest underliga sätt tatuerande hans skjorta för att äntligen utmynna i en mängd runda rosenröda reverer längs benen.

I sin förvirring och halt förblindad, som han var, var han totalt urståndsatt att finna reda på rätta hytten.

Bakom honom skrek och lamenterade fröken Skarpenberg och bedyrade att en främmande karl öfverfallit henne — gud vet: hvad afsigt.

Den olycklige Kallikå, som gjorde ett svagt försök att skyla sig med en af salongens små stolar, försökte förgäfvets göra sig hörd. Man skrek och larmade på alla sidor om honom, satte starkt i fråga att tillämpa lynchlagen och gud vete, hur äfventyret kunnat aflöpa, om ej kaptenen, som ditkallats af oväsendet, inskridit.

För honom lyckades äntligen vår hjälte förklara sig och visades till sin hytt, följd af skallande skrattsalfvor och under det några misstrognas själar af hans nyförvärfvade bröder som ej ville låta öfvertyga sig om hans fullkomliga oskuld förföljde honom med ironik:

»Fy, Kallikå! Tarflig smak, Kallikå !! Fy attan gubbar,
Kallikå!!!»

Snart rädde likväl lugn och frid med undantag af i Kallikås hytt, der en lyssnare halfva natten skulle kunnat höra ett väldigt plaskande och dundrande, interfolieradt med halfqvädda förbannelser.

Andra kapitlet.

Den som ej var synlig vid frukostbordet följande dag — det var Kallikå, det! Han kunde med temligen stor visshet antaga, att det nattliga äfventyret redan var känt af salongs-passagerarne, och skulle någon befinna sig i okunnighet derom, vore ej skäl väcka uppmärksamhet genom chevallyren. Der hade, trots all spolning, kamning och borstning bildat sig kristallationer, hvilka kommo vår hjältes hufvud att starkt påminna om en igelkott i försvarstillstånd.

Helst skulle han ha lållit sig i hytten hela dagen, om ej vissa underliga känningar tvungit honom att söka frisk luft. Han slog sig ned fram i fören midt uti en kabelrulle och följde med krampaktigt hopbitna käkar och bleka anletsdrag gungningarne af de gröna, fräsande vägorna, under det hvarje höjning och neddykning af Auras skrof ingaf honom en känsla, som om han haft en luftputz i full verksamhet i maggropen.

Hans ömkliga utseende väckte förmodligen samaritanska känslor hos hr Reschel Levi, en svartmuskig semit, som jemte sin unga gemål en stund fixerat honom.

»Her tu, Rebecka, spring tu mans flux ner och hemte then mixtur, tu vet — then unge man är krank und kan se mans behöfve den», sade Abrahams deltagande ättling, under det han med många krumbugter ryckte Kallikå närmare.

Denne sökte med ett hjältemodigt, men matt leende protestera mot beskyllningen för sjösjuka — hvem erkänner sig väl besegrad med det första? — men då den unga fru Rebecka nu återkom och med ett förtjusande leende bjöd honom botemedlet, under det hon samtidigt lät sina mörka ögon hvila på honom, kunde han ej säga nej. Han tömde den afskyvärda blandningen, som kunnat vända ut och in på en eskimåmage.

»Thet skall bote then herr», försäkrade Levi och sökte, understödd af sin hustru muntra Kallikå på bästa sätt.

Men då denne blef allt tystare och blekare erbjöd Levi sig att eskortera honom ned i hytten, hvilket Kallikå var för allmäende att ens säga nej till. Fru följde ock med.

»Nu skall then herr ligge på rycken und festa then blick in nur then direktion», sade den välvillige Levi, sedan han utan krus befriat Kallikå från rock, vest och halsduk, »und so skall mein herr gape.»

»Gapa?» mumlade Kallikå med slocknande röst.

»Jawohl, gape — för att take noch ein dosis von then mixtur», sade juden kallblodigt och tryckte tvenne ej alldeles rena naglar mot sjuklingens strupe för att på så sätt förmå honom till den rekommenderade manövern.

Fru Rebecka var ögonblickligen framme och hælde utan förbarmande en klunk i halsen på Kallikå.

»Schlä mere, mamme, schlä mere, mamme — äh, s'ist sehr gut, sehr gut!» skrek Levi, som tycktes ha särdeles nöje af sitt sjelffåtagna läkarekall.

Den hittills nästan känslolöse Kallikå fick nytt lif vid denna hotelse. Han rullade sig handlöst ned på golfvet och — ja der låta vi ridån gå ned för sjösjukans mysterier. — —

En ruskning väckte Kallikå ur den djupa sömn, hvori han sjunkit, och han såg åter judens svartmuskiga ansigte lutadt öfver sig.

Man var framme i Åbos hamn, och Levi, som kände till de lokala förhållandena, erbjöd sig som vägvisare.

I och med det samma tycktes han erinra sig en sak.

»Ah — ja then mixtur ist ein sehr theuer mixtur — aber jak tar nicht — jak er en micket gut mensch. Aber then herr kan göre mich ein Dienst — vare mich behöflich att lure tullsnokarne ein bischei.»

Och juden knep menande ihop venstra ögat.

»Ja — jak visste, att then herr ej skulle säge nej — und so hat Rebecka sytt in några små sacher in then überrock, medan then herr sof.»

»I min öfverrock?» afbröt Kallikå, bragt ur fattningen genom denna makalösa fräckhet.

Ach ja, herre Gott — nur några kleine Uhr — und silkesvantar — und sidentäche — und spetsen — und strumpen — und — —»

»Stopp herre, det der tycks vara tillräckligt och —

»Ach, mein guter herr, jak vill göre mich en schön provision — aber jak är känd — mein herr skall niemand misstänke. Gää nur ganz ruhig und tala nicht mett mich.»

En annan än Kallikå skulle aldrig åtagit sig en dylik kommission, men den illistige juden hade bedömt sin man rätt. Kallikå kom ihåg den bevisade hjälpsamheten och fruns mörka ögon och började fundera på saken.

Lurendrejeri — det var ju ett äfventyr, som hette duga, dessutom! Åtskilliga reminiscenser ur fru Carléns skärgårdsromaner flögo genom hans hufvud och gjorde honom till sist så pickhågad för affären, att han lät Levi plocka ner i sina fickor åtskilligt godt och smått till. Värst var det med en speldosa, som ej lät fördelaktigt placera sig någonstades till dess fru Rebecka ändtligen fann på råd och gömde den i kullen på Kallikås hatt, hvilken med ett resortsnöre surrades säkert fast vid hufvudet.

Det var det oaktadt ej utan lindriga feberrysningar, som Kallikå såg tulltjenstemännens ögon betrakta sig. Men visitationen skedde just ej med vidare stränghet och allt skulle gått lyckligt, om vår hjelte ej i en bråd vändning kommit att trampa en annan resande på dennes ömtåligaste liktorn.

Den andre, en gammal hetlefrad finne, som måste ha uppfattat saken som en afsigtlig förolämpning, gaf i första smärtan och förbittringen Kallikå ett väldigt slag rakt öfver hufvudet.

Gud vet huru speldosan var konstruerad — allt nog i samma ögonblick fingo de kringstående från den olycklige Kallikås hjessa höra utgå den uppåggande och då splittrerna melodien ur op. Lille hertigen: »inga damer, inga damer, de ä' skulden till allt ondt som sker, etc.» i långa banor, under det Perchel Levi och hans äkta hälft förnuftigt drogo sig undan.

Kände sig tulltjenstemännen nästan lifvade för en munter sväng af glädje öfver den rika fångst, en noggrannare visitation nu medförde, var Kallikå deremot ej vid det rosenrödaste humör. Detta förbättrades ingalunda, när han fick veta hvad hans äfventyrlystnad kostade honom — en hemlighet mellan tullpersonalen, honom sjelf och svenske konsuln, genom hvars bemedling han ändtligen klarerade affären.

Hänvisningarne till Levi kunde naturligtvis ej förbättra

saken, då bevis ej fans att tillgå. Man lät honom på möjligast höfliga sätt förstå, att man visserligen hade rättighet vara så dum som helst — endast man ej derigenom kom i kollision med lagen.

Till råga på olyckan väntade honom på jernvägshotellet ett bref från hans farbror, hvori denne beklagade att han för affärers skull nödgats afresa till S:t Petersburg dagen förut, men bad honom uppsöka sig på hotell Dagmar, Bolschaja Sadowojagatan. En sedel inneslöt som plåster för misräkningen; resan blefve nog lika rolig att göra ensam, som i sällskap med gamle farbror, etc.

Kallikå beslöt hörsamma uppmaningen. Ett tåg afgick om några timmar till Helsingfors och vår hjelte hade redan satt sig tillrätta vid kupéfönstret, då hans blick mötte Perchel Levi, som å sin sida äfven genast fick öga på honom.

»Ferfluchte Bube! Hundswott und Karnalie!» strömmade det öfver den ursinnige judens läppar. »Alle meine schöne Sachen snöd verloren — und mein speldäse — aber so var then mixtur sehr pillig — *mamme Rebeckas kosmörje* — ha, ha, ha!»

Och med denna hugnesamma upplysning rullade Kallikå i väg mot finnarnes hufvudstad.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

